

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Jiřího Zemánka, soudce Ludvíka Davida a soudce zpravodaje Jaroslava Fenyka ve věci ústavní stížnosti stěžovatelky, obchodní společnosti **MOTORPAL, a.s.**, se sídlem Jihlava, Humpolecká 313/5, zastoupené Mgr. Jiřím Tomolou, advokátem se sídlem Praha 1, Platněřská 191/4, proti postupu Krajského soudu v Brně v insolvenčním řízení vedeném pod sp. zn. KSBR 37 INS 882/2016 při posuzování návrhu stěžovatelky ze dne 15. 1. 2016 na povolení tzv. předpřipravené reorganizace ve smyslu § 148 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a proti výroku II. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 9. 2. 2016, č. j. KSBR 37 INS 882/2016-A-128, za účasti Krajského soudu v Brně jako účastníka řízení a Ing. Jiřího Hanáka, insolvenčního správce, se sídlem Ostrava, Hradeckého 309, jako vedlejšího účastníka řízení, zastoupeného Piotrem Adamczykem, advokátem se sídlem Český Těšín, Havlíčkova 190/12, takto:

- I. Postupem Krajského soudu v Brně v insolvenčním řízení vedeném pod sp. zn. KSBR 37 INS 882/2016 při posuzování návrhu stěžovatelky ze dne 15. 1. 2016 na povolení tzv. předpřipravené reorganizace ve smyslu § 148 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění zákona č. 217/2009 Sb., spočívajícím v nerozhodnutí o způsobu řešení úpadku stěžovatelky z důvodu údajného nedostatku formálních náležitostí tohoto návrhu dle § 19 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, a dále výrokiem II. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 9. 2. 2016, č. j. KSBR 37 INS 882/2016-A-128, bylo porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý proces zaručené jí čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**

- II. Krajskému soudu v Brně se zakazuje pokračovat v porušování práv a svobod stěžovatelky spočívajícím v postupu v insolvenčním řízení vedeném pod sp. zn. KSBR 37 INS 882/2016 při posuzování návrhu stěžovatelky ze dne 15. 1. 2016 na povolení tzv. předpřipravené reorganizace ve smyslu § 148 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění zákona č. 217/2009 Sb., kdy nerozhodl o způsobu řešení úpadku stěžovatelky z důvodu údajného nedostatku formálních náležitostí tohoto návrhu dle § 19 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, a přikazuje se mu, aby se bezprostředně po doručení tohoto nálezu znovu předmětným návrhem stěžovatelky zabýval a tento znovu posoudil tak, že nadále nebude trvat na splnění náležitosti stanovené v § 19 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 311/2007 Sb.**

III. Výrok II. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 9. 2. 2016, č. j. KSBR 37 INS 882/2016-A-128, se ruší.

Odůvodnění:

I.**Vymezení věci**

1. Ústavní stížností, která byla Ústavnímu soudu doručena dne 1. 3. 2016 a doplněna podáním ze dne 3. 3. 2016, se stěžovatelka domáhala, aby Ústavní soud zakázal Krajskému soudu v Brně (dále též jako „insolvenční soud“) pokračovat v porušování práva stěžovatelky na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a práva na ochranu vlastnictví ve smyslu čl. 11 odst. 1 Listiny a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, jehož se insolvenční soud měl dle tvrzení stěžovatelky dopustit tím, že uzavřel, že se nebude zabývat návrhem stěžovatelky ze dne 15. 1. 2016, a přikázal mu obnovit stav před porušením práv stěžovatelky tím, že bez zbytečného odkladu rozhodne o řešení úpadku stěžovatelky podle § 148 odst. 2 insolvenčního zákona a dalších návrzích stěžovatelky uvedených v jeho insolvenčním návrhu.

2. Stěžovatelka v této souvislosti Ústavnímu soudu též navrhla, aby tento zrušil rovněž výrok II. usnesení insolvenčního soudu ze dne 9. 2. 2016, č. j. KSBR 37 INS 882/2016-A-128, jímž bylo v rozporu s návrhem stěžovatelky ze dne 15. 1. 2016 rozhodnuto o ustanovení Ing. Jiřího Hanáka (zde vedlejší účastník) insolvenčním správcem stěžovatelky.

II.**Shrnutí relevantních skutečností**

3. Z ústavní stížnosti, jejích příloh, jakož i spisového materiálu vedeného Krajským soudem v Brně pod sp. zn. KSBR 37 INS 882/2016, veřejně dostupného na www.justice.cz, zjistil Ústavní soud následující skutečnosti.

4. Dne 15. 1. 2016 stěžovatelka předložila Krajskému soudu v Brně insolvenční návrh, jímž se jako dlužník domáhala rozhodnutí o tom, že se zjišťuje její úpadek. Spolu s insolvenčním návrhem stěžovatelka spojila mj. též návrh na povolení tzv. předpřipravené reorganizace ve smyslu § 148 odst. 2 insolvenčního zákona. S ohledem na tuto skutečnost stěžovatelka insolvenčnímu soudu v souladu s § 148 odst. 2 insolvenčního zákona předložila reorganizační plán přijatý jediným zajištěným věřitelem (COMMERZBANK Aktiengesellschaft) a více než polovinou všech nezajištěných věřitelů, počítanou podle výše pohledávek. Souhlas věřitelů se stěžovatelkou navrženým reorganizačním plánem, jehož součástí byl též návrh na ustanovení Ing. Lee Loudy insolvenčním správcem stěžovatelky, stěžovatelka doložila hlasovacími lístky ve smyslu § 346 insolvenčního zákona a listinami označenými jako „*Prohlášení věřitele k reorganizačnímu plánu společnosti MOTORPAL, a.s.*“, v němž byly specifikovány osoby věřitelů a jejich pohledávky

za stěžovatelkou a obsaženo prohlášení věřitelů, že souhlasí s řešením úpadku stěžovatelky reorganizací a přijímají jí navrhovaný reorganizační plán.

5. Krajský soud v Brně svým usnesením ze dne 9. 2. 2016, č. j. KSBR 37 INS 882/2016-A-128, rozhodl o tom, že se zjišťuje úpadek stěžovatelky (výrok I.). Dále bylo soudem rozhodnuto o tom, že se insolvenčním správcem stěžovatelky ustanovuje Ing. Jirí Hanák (výrok II.); účinky rozhodnutí o úpadku nastávají okamžikem jeho zveřejnění v insolvenčním rejstříku (výrok III.); věřitelé, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, se vyzývají, aby tak učinili ve lhůtě dvou měsíců ode dne zveřejnění tohoto usnesení v insolvenčním rejstříku (výrok IV.); věřitelé se vyzývají, aby insolvenčnímu správci neprodleně sdělili, jaká zajišťovací práva uplatní na stěžovatelčiných věcech, právech, pohledávkách nebo jiných majetkových hodnotách (výrok V.); nařizuje se přezkumné jednání na den 29. 4. 2016 (výrok VI.), svolává se schůze věřitelů, která se bude konat bezprostředně po skončení přezkumného jednání, s tím, že předmětem jednání schůze věřitelů bude mj. případné usnesení schůze věřitelů o způsobu řešení stěžovatelčina úpadku (výrok VII.); stěžovatelce se ukládá, aby ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí sestavila a odevzdala insolvenčnímu správci seznamy svého majetku a závazků s uvedením jejích dlužníků a věřitelů (výrok VIII.); věřiteli GÜHRING s.r.o., IČ 49194291, Na Perkách 608, 330 21 Líně, se ukládá, aby ve lhůtě tří dnů od právní moci tohoto usnesení zaplatil soudní poplatek za rozhodnutí o insolvenčním návrhu ve výši 2.000,- Kč (výrok IX.).

6. V odůvodnění tohoto rozhodnutí insolvenční soud mj. uvedl, že své rozhodnutí o úpadku stěžovatelky nespojil s jí navrhovaným rozhodnutím o povolení reorganizace, neboť stěžovatelka nesplnila podmínky vymezené v ustanovení § 148 odst. 2 insolvenčního zákona. Toto stanoví, že insolvenční soud spojí s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o způsobu jeho řešení, jestliže dlužník společně s insolvenčním návrhem, ve kterém jako způsob řešení úpadku navrhuje reorganizaci, předloží reorganizační plán přijatý alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů, počítanou podle výše jejich pohledávek, a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů, počítanou podle výše pohledávek. Požadavek předložení řádně přijatého reorganizačního plánu stěžovatelka dle názoru insolvenčního soudu nesplnila z toho důvodu, že jí předložené „hlasovací lístky“ jediného zajištěného věřitele a většiny nezajištěných věřitelů, jejichž prostřednictvím tyto věřitelé měli vyjádřit svůj souhlas se stěžovatelkou navrhovaným reorganizačním plánem, neobsahovaly veškeré náležitosti vymezené vyhláškou č. 311/2007 Sb., konkrétně pak údaj o datu podání přihlášky pohledávky, ohledně níž věřitel vykonává své hlasovací právo.

7. Výrok II. rozhodnutí insolvenčního soudu, jímž tento v rozporu se stěžovatelkou navrhovaným reorganizačním plánem rozhodl o ustanovení Ing. Jirího Hanáka insolvenčním správcem stěžovatelky, stěžovatelka napadla odvoláním. O tomto odvolání nebylo do dne rozhodnutí Ústavního soudu rozhodnuto.

III.

Argumentace stěžovatelky

8. Stěžovatelka ve své ústavní stížnosti především poukázala na to, že insolvenční soud nepostupoval dle § 148 odst. 2 insolvenčního zákona, tj. nespojil s rozhodnutím o jejím úpadku též rozhodnutí o způsobu jeho řešení, a to s odůvodněním, že hlasovací

lístky věřitelů o stěžovatelkou navrženém reorganizačním plánu v rozporu s ustanovením § 19 odst. 1 písm. e) vyhlášky č. 311/2007 Sb. neobsahovaly údaj o datu podání přihlášky pohledávky, ohledně níž daný věřitel vykonává své hlasovací právo, což je dle názoru insolvenčního soudu předepsaná náležitost. Stěžovatelka však upozornila na to, že právě uvedený požadavek insolvenčního soudu je objektivně nesplnitelný, neboť předmětný údaj není možné vyplnit za situace, kdy o reorganizačním plánu bylo věřiteli podle § 346 odst. 2 insolvenčního zákona hlasováno ještě před zahájením insolvenčního řízení, tedy v době, kdy přihlášky pohledávek ještě nebylo možno podat. Předmětný postup insolvenčního soudu tak dle názoru stěžovatelky představuje extrémní projev přepjatého formalismu a soudní libovůle, které stěžovatelku, jež v současné době zaměstnává více než 1.300 zaměstnanců, uvrhlo do nejistoty ohledně dalšího vývoje insolvenčního řízení, kdy se stěžovatelka obává ztráty důvěry věřitelů a obchodních partnerů. Stěžovatelka v této souvislosti napadla též výrok II. usnesení insolvenčního soudu, jímž tento rozhodl o ustanovení Ing. Jiřího Hanáka insolvenčním správcem stěžovatelky, ačkoli dle stěžovatelky byly splněny podmínky pro povolení jí navrhované reorganizace, a tedy i pro jmenování jí určené a potřebnou většinou věřitelů schválené osoby jejím insolvenčním správcem.

9. Se svou ústavní stížností stěžovatelka spojila též návrh na přednostní projednání věci ve smyslu § 39 zákona o Ústavním soudu. K tomu uvedla, že její obchodní partneři, kteří odebírají její výrobky (vstříkovací systémy pro dieselové motory v rámci automobilového průmyslu), již nyní vykazují vysokou míru nervozity, neboť pro výrobce vozidel je jakákoli nestabilita jejich dodavatele neakceptovatelná. Tento vývoj by pak dle názoru stěžovatelky mohl vést k tomu, že se jí nepovede udržet provoz podniku, což povede k propuštění více než 1.300 zaměstnanců, jakož i ke ztrátám na straně věřitelů. Stěžovatelka rovněž upozornila na to, že má-li být napraveno pochybení insolvenčního soudu, musí se tak stát nejpozději do schůze věřitelů, která byla soudem svolána na 29. 4. 2016, neboť poté by již případný zásah Ústavního soudu představoval pouze akademický výrok nezpůsobilý cokoli změnit na průběhu předmětného insolvenčního řízení.

IV.

Průběh řízení před Ústavním soudem

10. K posouzení důvodnosti ústavní stížnosti si Ústavní soud vyžádal vyjádření insolvenčního soudu jako účastníka řízení a Ing. Jiřího Hanáka, který byl ustanoven insolvenčním správcem stěžovatelky (výrokem II. napadeného rozhodnutí insolvenčního soudu), coby vedlejšího účastníka řízení.

11. Krajský soud v Brně ve svém vyjádření ze dne 23. 3. 2016 toliko zrekapituloval dosavadní průběh insolvenčního řízení a poukázal na platnou právní úpravu, aniž by se jakkoli blíže vymezil k argumentaci stěžovatelky obsažené v ústavní stížnosti.

12. Vedlejší účastník ve svém vyjádření ze dne 22. 3. 2016 poukázal na to, že dle platné právní úpravy zakotvené v insolvenčním zákoně rozhoduje o osobě, která bude ustanovena insolvenčním správcem úpadce, zásadně soud s výjimkou situace předvídané ustanovením § 25 odst. 1 ve spojení s § 148 odst. 2 insolvenčního zákona,

tj. situace, kdy spolu s rozhodnutím o úpadku soud spojí též rozhodnutí o povolení tzv. předpřipravené reorganizace, v jejímž rámci dlužník navrhl soudu též osobu insolvenčního správce. V nynějším případě se však o tuto situaci dle názoru vedlejšího účastníka nejedná, neboť insolvenčním soudem nebylo spolu s rozhodnutím o úpadku stěžovatelky rozhodnuto též o povolení její reorganizace. Dle názoru vedlejšího účastníka proto insolvenční soud postupoval v souladu se zákonem, pokud jej jmenoval osobou insolvenčního správce, a tedy není namístě, aby Ústavní soud zrušil výrok II. napadeného usnesení insolvenčního soudu, neboť jím nebyla porušena ústavně zaručená práva stěžovatelky.

13. Ústavní soud vyjádření účastníka a vedlejšího účastníka z důvodu hospodárnosti a rychlosti řízení již nezasílal k replice stěžovatelce, neboť tito v nich v zásadě toliko reprodukovali příslušnou právní úpravu, aniž by se vyjádřili k podstatě ústavní stížnosti, tj. k důvodům, pro které insolvenční soud nepostupoval dle § 148 odst. 2 insolvenčního zákona, jak se stěžovatelka domáhala, a neustanovil insolvenčním správcem osobu navrhovanou stěžovatelkou, nýbrž vedlejšího účastníka. Za daných okolností by tak replika stěžovatelky dle názoru Ústavního soudu nemohla splnit svůj smysl a účel. Současně nejde o situaci, kdy by na základě podaných vyjádření Ústavní soud dospěl k závěru svědčícímu v neprospěch stěžovatelky [srov. nálezy sp. zn. II. ÚS 4754/12 ze dne 19. 11. 2013 (N 193/71 SbNU 301)].

14. Ústavní soud v dané věci nenařídil ústní jednání, neboť od něj již neočekával další objasnění věci [§ 44 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“)].

V.

Podmínky projednání ústavní stížnosti

15. Předtím, než mohl Ústavní soud přistoupit k věcnému přezkumu ve výroku tohoto nálezu podrobně specifikovaného postupu insolvenčního soudu a výroku II. jeho usnesení ze dne 9. 2. 2016, musel se vypořádat s otázkou, zda k tomu jsou splněny všechny zákonem stanovené podmínky, zejména pak s otázkou, zda a v jakém rozsahu je ústavní stížnost přípustná.

V./a

K přípustnosti ústavní stížnosti v části, v níž tato směřuje proti postupu insolvenčního soudu při posuzování návrhu stěžovatelky na povolení tzv. předpřipravené reorganizace

16. Jak je patrné z ústavní stížnosti, její podstatou je zejména nesouhlas stěžovatelky s postupem insolvenčního soudu, kdy tento posoudil návrh stěžovatelky ze dne 15. 1. 2016 na postup dle § 148 odst. 2 insolvenčního zákona (v jehož rámci se stěžovatelka domáhala, aby soud spolu s rozhodnutím o jejím úpadku rozhodl též o povolení reorganizace jako způsobu jeho řešení) jako návrh nikoli řádný, tj. návrh neobsahující všechny zákonem stanovené náležitosti, což vedlo k tomu, že bylo insolvenčním soudem rozhodnuto o úpadku stěžovatelky, avšak toto rozhodnutí nebylo zároveň spojeno s rozhodnutím o způsobu jeho řešení (ať již reorganizací, jak stěžovatelka navrhovala, či konkurzem).

17. Skutečnost, že insolvenční soud neshledal, že by předmětný návrh splňoval všechny zákonem stanovené náležitosti, nalezla svůj odraz v odůvodnění usnesení insolvenčního soudu ze dne 9. 2. 2016, č. j. KSBR 37 INS 882/2016-A-128, nikoli však v některém z v tomto usnesení uvedených výroků. Tento postup insolvenčního soudu je přitom (z hlediska procedurálního) v souladu se zákonem, neboť insolvenční zákon pro případ, že soud neshledá, že by dlužník současně s insolvenčním návrhem, v jehož rámci je jako způsob řešení úpadku dlužníka navrhováno povolení reorganizace, předložil potřebným počtem věřitelů řádně přijatý reorganizační plán, nepředpokládá, že insolvenční soud o této skutečnosti závazným způsobem rozhodne, tj. že návrh dlužníka na postup dle § 148 odst. 2 odmítne, případně zamítne. Závěr soudu o nesplnění podmínek pro postup dle předmětného ustanovení se tedy projeví pouze tím, že rozhodnutí o úpadku dlužníka nebude spojeno též s výrokem o způsobu jeho řešení, když o způsobu řešení úpadku soud rozhodne až následně samostatným rozhodnutím vydaným do 3 měsíců po rozhodnutí o úpadku (§ 149 odst. 1 insolvenčního zákona).

18. Právě naznačený postup je dle názoru Ústavního soudu podřaditelný pod tzv. „jiný zásah orgánu veřejné moci“ ve smyslu § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

19. Pojem jiného zásahu orgánu veřejné moci je dle judikatury Ústavního soudu [viz např. nález sp. zn. III. ÚS 62/95 ze dne 30. 11. 1995 (N 78/4 SbNU 243)] třeba chápat tak, že zpravidla půjde o převážně jednorázový, protiprávní a zároveň protiústavní útok těchto orgánů vůči základním ústavně zaručeným právům (svobodám), který v době útoku představuje trvalé ohrožení po právu existujícího stavu, přičemž takový útok sám není výrazem (výsledkem) řádné rozhodovací pravomoci těchto orgánů a jako takový se vymyká obvyklému přezkumnému či jinému řízení; z této fakticity musí posléze vyplynout, že důsledkům "takového zásahu orgánu veřejné moci", neplynoucímu z příslušného rozhodnutí, nelze čelit jinak než ústavní stížností, příp. náležením Ústavního soudu, obsahujícím zákaz takového zásahu. Tato podmínka není přirozeně splněna tam, kde poškozenému je k dispozici obrana daná celým právním řádem České republiky (žaloba, opravné prostředky, zákonem připuštěná svépomoc apod.).

20. Právě naznačená kritéria jsou dle názoru Ústavního soudu splněna i v nyní souzené věci, neboť stěžovatelka nemá ve vztahu k zásahu insolvenčního soudu spočívajícímu v tom, že tento neshledal, že by byly splněny formální podmínky pro stěžovatelkou navrhovaný postup dle § 148 odst. 2 insolvenčního zákona, tj. pro schválení tzv. předpřipravené reorganizace, příp. prohlášení konkurzu, k dispozici žádný opravný prostředek či jiný procesní nástroj, jehož prostřednictvím by proti tomuto zásahu, který zároveň nevyústil ve vydání závazného rozhodnutí, mohla brojít.

21. Za takový nástroj přitom v nyní posuzovaném případě nelze dle názoru Ústavního soudu považovat návrh na doplnění rozhodnutí ve smyslu § 166 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“). Je tomu tak proto, že postup dle § 166 odst. 1 občanského soudního řádu přichází do úvahy pouze v těch případech, kdy absentující výrok, jehož doplnění se účastník řízení může domáhat, je důsledkem skutečnosti, že soud v rozporu se zákonem

nevyčerpá celý předmět řízení. V nyní souzené věci však s přihlédnutím ke skutečnosti, že soud učinil závěr, že nejsou splněny formální podmínky pro postup dle § 148 odst. 2 insolvenčního zákona, a tedy není možné spojit rozhodnutí o úpadku stěžovatelky s rozhodnutím o způsobu jeho řešení, celý předmět řízení vyčerpán byl. Postup dle § 166 občanského soudního řádu zde proto nepřichází do úvahy.

22. Ze stejného důvodu pak prostředkem nápravy stávajícího stavu nemůže být ani návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu ve smyslu § 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů. To proto, že smyslem tohoto institutu je umožnit účastníku řízení bránit se proti nečinnosti či průtahům v soudním řízení (srov. § 174a zákona o soudech a soudcích). V nyní posuzované věci však nečinnost či průtahy insolvenčnímu soudu dle názoru Ústavního soudu vytýkat nelze, neboť insolvenční soud v rámci odůvodnění svého rozhodnutí vysvětlil, že důvod, pro který nepostupoval způsobem předvídaným ustanovením § 148 odst. 2 insolvenčního zákona, spočívá v tom, že neshledal, že by pro tento postup byly splněny zákonné podmínky. Důvodem, pro který nebylo vydáno rozhodnutí dle § 148 odst. 2 insolvenčního zákona, tedy zjevně není nečinnost insolvenčního soudu, ale způsob, jakým tento posoudil návrh stěžovatelky na povolení tzv. předpřipravené reorganizace. Věcnému projednání ústavní stížnosti proto nebrání, že návrh dle § 174a zákona o soudech a soudcích nebyl stěžovatelkou učiněn, neboť tento prostředek v nyní posuzovaném případě nelze považovat za procesní prostředek efektivně způsobilý k ochraně jejích práv.

23. Z ustanovení § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, v němž jsou vymezeny podmínky přípustnosti ústavní stížnosti, rovněž plyne, že ústavní stížností se lze v případech, kdy je stěžovatelem namítán jiný zásah orgánu veřejné moci, k němuž má docházet v rámci řízení před obecnými soudy, které dosud neskončilo, domáhat ochrany u Ústavního soudu jen tehdy, pokud tvrzené pochybení nemůže být napraveno v rámci dosud probíhajícího řízení. S přihlédnutím k právě uvedenému se proto Ústavní soud zabýval též tím, zda skutečnost, že se insolvenční soud z ryze formálních důvodů, jež budou popsány dále, odmítl zabývat návrhem stěžovatelky na povolení předpřipravené reorganizace ve smyslu § 148 odst. 2 insolvenčního zákona, nemůže být „zhojena“ tím, že je stěžovatelce i nadále umožněno domáhat se v dosud probíhajícím řízení povolení její reorganizace (a to ve formě tzv. standardní reorganizace). Přitom dospěl k závěru, že tomu tak není.

24. Je tomu tak proto, že rozdíl mezi tzv. předpřipravenou reorganizací, již se stěžovatelka domáhala, a tzv. standardní reorganizací, jejíhož povolení se stěžovatelka stále může v předmětném řízení domoci, nespočívá pouze v tom, že v případě předpřipravené reorganizace je průběh insolvenčního řízení rychlejší, a to nejméně o tři měsíce (srov. § 148 odst. 2 a § 149 insolvenčního zákona).

25. Významný rozdíl mezi oběma typy reorganizace je dle názoru Ústavního soudu třeba spatřovat v první řadě v tom, že v případě tzv. předpřipravené reorganizace má dlužník dle § 25 odst. 1 insolvenčního zákona právo zvolit si vlastního insolvenčního správce, jemuž důvěřuje on i zákonem požadovaná většina věřitelů (k tomu v podrobnostech viz Důvodová zpráva k zákonu č. 217/2009 Sb., jímž došlo k novelizaci § 25 odst. 1 insolvenčního zákona), a dále právo zvolit si znalce k ocenění svého závodu dle § 153 odst. 2 insolvenčního zákona. Takové oprávnění, které

s ohledem na důležitost úkonů, k nimž je insolvenční správce v případě reorganizace dlužníka povolán, nelze považovat za nevýznamné, však dlužníku v případě standardní reorganizace nenáleží.

26. Druhým důvodem, pro který Ústavní soud nemohl uzavřít, že by stěžovatelkou namítané pochybení insolvenčního soudu bylo možno zhojit v dosud probíhajícím insolvenčním řízení, je fakt, že insolvenční zákon klade v případě standardní reorganizace mnohem přísnější požadavky na schválení reorganizačního plánu než je tomu v případě reorganizace předpřipravené. Zatímco v případě předpřipravené reorganizace je ke schválení reorganizačního plánu vyžadován „pouze“ souhlas alespoň poloviny všech zajištěných věřitelů, počítané podle výše jejich pohledávek, a zároveň alespoň poloviny všech nezajištěných věřitelů, počítané podle výše jejich pohledávek (viz § 148 odst. 2 insolvenčního zákona), v případě standardní reorganizace je schvalování reorganizačního plánu mnohem složitější. Při standardní reorganizaci jsou věřitelé pro hlasování o schválení reorganizačního plánu, přednostní právo k jehož sestavení náleží i zde (stejně jako v případě předpřipravené reorganizace) dlužníku, předně rozděleni do více skupin než v případě předpřipravené reorganizace, pro jejíž potřeby se věřitelé dělí jen na dvě skupiny podle toho, zda vůči dlužníku disponují zajištěnou nebo nezajištěnou pohledávkou, jak naznačeno shora. V případě standardní reorganizace je těchto skupin tvořeno mnohem více, neboť samostatnou skupinu tvoří každý jednotlivý zajištěný věřitel [§ 337 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona], samostatnou skupinu dále vytváří společníci a členové dlužníka [§ 337 odst. 2 písm. b) ve spojení s § 335 insolvenčního zákona]. Další skupiny jsou pak tvořeny nezajištěnými věřiteli, kteří jsou do jednotlivých skupin rozdělováni tak, aby v každé skupině byli věřitelé se zásadně shodným právním postavením a hospodářskými zájmy [§ 337 odst. 1 insolvenčního zákona]. Ke schválení reorganizačního plánu je přitom nezbytné, aby byl tento přijat všemi skupinami. Aby mohl být reorganizační plán považován za přijatý danou skupinou věřitelů, je navíc v případě standardní reorganizace nezbytné nejen to, aby byl přijat většinou věřitelů počítanou dle výše jejich pohledávek zařazených do příslušné skupiny, jako je tomu v případě předpřipravené reorganizace, ale zároveň i většinou věřitelů dané skupiny počítanou podle „hlav“ (viz § 347 odst. 1 insolvenčního zákona).

27. Z právě uvedeného přitom dle názoru Ústavního soudu zřejmě plyne, že procedura schvalování reorganizačního plánu je v případě standardní reorganizace mnohem složitější, než je tomu v případě reorganizace předpřipravené. Z tohoto důvodu v současné době nelze říci, zda se stěžovatelce i v případě, že by se tato následně domohla povolení standardní reorganizace, podaří prosadit přijetí jí vypracovaného reorganizačního plánu, a to přesto, že tento plán byl před zahájením insolvenčního řízení přijat většinou zajištěných i nezajištěných věřitelů počítanou dle výše jejich pohledávek. Není tedy vyloučeno, že i v případě, kdy by reorganizace stěžovatelky byla insolvenčním soudem následně povolena, bude tato probíhat zcela jiným způsobem, než jak stěžovatelka navrhovala a jak by tomu bylo, pokud by se insolvenční soud neodmítl jejím návrhem na povolení předpřipravené reorganizace zabývat.

V./b

K přípustnosti ústavní stížnosti proti rozhodnutí insolvenčního soudu o ustanovení osoby insolvenčního správce

28. Ústavní soud má za to, že ústavní stížnost je přípustná i v části, v níž směřuje proti výroku II. usnesení insolvenčního soudu ze dne 9. 2. 2016, č. j. KSBR 37 INS 882/2016-A-128, jímž byl Ing. Jiří Hanák ustanoven insolvenčním správcem stěžovatelky, a to přesto, že proti tomuto výroku lze brojit odvoláním. Je tomu tak proto, že byť je proti předmětnému výroku odvolání přípustné, lze v jeho rámci s přihlédnutím k § 26 insolvenčního zákona namítat pouze to, že ustanovený insolvenční správce nespĺňuje zákonem vymezené podmínky pro ustanovení nebo že není nepodjatý. V nyní souzené věci však dle názoru Ústavního soudu žádný z takto vymezených odvolacích důvodů není dán.

29. Jinak by tomu dle názoru Ústavního soudu bylo v situaci, kdy by soud rozhodl dle § 148 odst. 2 insolvenčního zákona o povolení stěžovatelkou navrhované reorganizace, neboť v takovém případě by byl povinen ustanovit insolvenčním správcem stěžovatelkou navrhovanou osobu. Pokud by tak neučinil, byl by naplněn odvolací důvod dle § 26 insolvenčního zákona, neboť insolvenčním správcem by byla ustanovena osoba, která by k tomu nespĺňovala zákonné podmínky (srov. § 25 odst. 1 insolvenčního zákona, shodně též Důvodová zpráva k zákonu č. 217/2009 Sb.). O takový případ se však v nyní souzené věci nejedná, neboť soudem nebylo dle § 148 odst. 2 insolvenčního zákona vůbec postupováno. Ústavní soud má proto za to, že odvolání - byť toto bylo stěžovatelkou z procesní opatrnosti podáno - za stávající procesní situace nelze považovat za efektivní prostředek k ochraně jejích ústavně zaručených práv, jehož vyčerpání by bylo ve smyslu § 75 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, podmínkou přípustnosti ústavní stížnosti.

VI.

Vlastní posouzení ústavní stížnosti

30. Ústavní soud přezkoumal v záhlaví blíže specifikovaný postup insolvenčního soudu a tam uvedené rozhodnutí a dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

31. Ústavní soud ustáleně judikuje, že jeho úkolem je v řízení o ústavní stížnosti ochrana ústavnosti, a nikoliv běžné zákonitosti [čl. 83, čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy]. Jeho pravomoc je tak založena výlučně k přezkumu rozhodnutí, příp. toho, zda v řízení před obecnými soudy nedošlo k tzv. jinému zásahu orgánu veřejné moci, z hlediska dodržení ústavních principů. Jak Ústavní soud opakovaně vymezil, základní práva a svobody působí jako regulativní ideje, na něž obsahově navazují komplexy norem podústavního práva; současně tyto ideje determinují výklad právních norem. Porušení některé z těchto norem, a to v důsledku svévole, anebo v důsledku interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti, pak zakládá porušení základního práva a svobody [srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 269/99 ze dne 2. 3. 2000 (N 33/17 SbNU 235); nález sp. zn. I. ÚS 1052/10 ze dne 29. 9. 2010 (N 206/58 SbNU 857)].

32. Pojem svévole pak Ústavní soud setrvale interpretuje ve smyslu extrémního nesouladu právních závěrů s provedenými skutkovými a právními zjištěními, dále ve smyslu nerespektování kogentní normy, příp. interpretace, jež je v extrémním rozporu s principy spravedlnosti (např. tzv. přepjatý formalismus), jakož i interpretace a aplikace zákonných pojmů v jiném než zákonem stanoveném a právním myšlením konsensuálně akceptovaném významu, a konečně ve smyslu rozhodování bez bližších kritérií či alespoň zásad odvozených z právní normy [viz např. nález

sp. zn. III. ÚS 351/04 ze dne 24. 11. 2004 (N 178/35 SbNU 375) či náleží sp. zn. II. ÚS 2121/14 ze dne 30. 9. 2014]. Právě naznačené pochybení spočívající ve svévolné interpretaci právních předpisů Ústavní soud shledal i v nyní souzené věci.

33. Ústavní soud nemohl přehlédnout, že insolvenční soud se odmítl zabývat návrhem stěžovatelky ze dne 15. 1. 2016, v jehož rámci se tato domáhala, aby soud s rozhodnutím o jejím úpadku spojil též rozhodnutí o povolení tzv. předpřipravené reorganizace, a to s odůvodněním, že stěžovatelka spolu s insolvenčním návrhem nepředložila soudu řádně přijatý reorganizační plán. Reorganizační plán, který stěžovatelka předložila, přitom nebyl insolvenčním soudem vyhodnocen jako řádně přijatý zákonem předpokládanou většinou věřitelů, neboť stěžovatelkou doložené „hlasovací lístky“, jejichž prostřednictvím věřitelé mohou dle § 346 insolvenčního zákona vykonávat svá hlasovací práva mimo schůzi věřitelů, dle názoru insolvenčního soudu neobsahovaly všechny náležitosti stanovené vyhláškou č. 311/2007 Sb., když v rozporu s § 19 odst. 1 písm. c) této vyhlášky neobsahovaly údaj o datu podání přihlášky, ohledně níž daný věřitel vykonával své hlasovací právo.

34. Ústavní soud má v této souvislosti za to, že insolvenční soud patrně přehlédl, že věřitelé mohou vykonávat svá hlasovací práva mimo schůzi věřitelů nejen v průběhu insolvenčního řízení, ale v případě tzv. předpřipravené reorganizace též před jeho zahájením (viz § 346 odst. 2 insolvenčního zákona). Pokud věřitelé hlasují ještě před zahájením insolvenčního řízení, pak je zřejmé, že v rámci „hlasovacího lístku“ nemohou uvést datum podání přihlášky své pohledávky, a pokud nějaké datum přesto uvedou, pak se nemůže jednat o údaj relevantní, neboť nebylo-li dosud zahájeno insolvenční řízení, nemohli věřitelé z povahy věci dosud v rámci tohoto řízení své pohledávky přihláškou uplatnit. Datum podání přihlášky tedy v okamžiku, kdy věřitel ještě před zahájením insolvenčního řízení vykonává své hlasovací právo, není známo a z tohoto důvodu nemůže být ani v rámci „hlasovacího lístku“ uvedeno. Trvání insolvenčního soudu na této náležitosti je proto za dané situace požadavkem zcela absurdním a nesplnitelným. Ústavní soud k tomu dodává, že byl-li by výklad insolvenčního soudu stran povinných náležitostí „hlasovacích lístků“ stanovených vyhláškou č. 311/2007 Sb. správný, pak by ustanovení § 148 odst. 2 insolvenčního zákona bylo zcela nadbytečným, neboť žádný z dlužníků by se nikdy nemohl domoci postupu soudu dle tohoto ustanovení. Žádný z nich by totiž nikdy nebyl schopen soudu předložit věřiteli řádně přijatý reorganizační plán obsahující veškeré náležitosti vyhláškou stanovené. Takový výklad je zcela zjevně v příkrém rozporu s úmyslem zákonodárce zjednodušený postup dle § 148 odst. 2 insolvenčního zákona dlužníkům při splnění dalších podmínek umožnit, a tudíž jej nelze připustit.

35. Z právě uvedených důvodů dospěl Ústavní soud k závěru, že pokud insolvenční soud za dané situace na uvedení údaje o datu podání přihlášky pohledávky, ohledně níž věřitelé vykonávali své hlasovací právo, trval a pouze pro jeho neuvedení se návrhem stěžovatelky na postup dle § 148 odst. 2 insolvenčního zákona odmítl zabývat, porušil tím právo stěžovatelky na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

36. Protože Ústavní soud shledal, že insolvenční soud svým postupem, kdy se ze zcela nepřijatelného důvodu odmítl zabývat návrhem stěžovatelky ze dne 15. 1. 2016 na povolení předpřipravené reorganizace, porušil ústavně zaručená práva stěžovatelky, byl nucen přistoupit též ke zrušení výroku II. jeho usnesení ze dne 9. 2. 2016,

č. j. KSBR 37 INS 882/2016-A-128, neboť tento výrok se shora uvedeným postupem, který má Ústavní soud za protiústavní, přímo souvisí. Pokud by se totiž insolvenční soud předmětným návrhem stěžovatelky zabýval řádně, pak dle názoru Ústavního soudu není vyloučeno, že by shledal, že jsou splněny zákonem stanovené předpoklady pro to, aby návrhu bylo vyhověno. V takovém případě by však výrok II. předmětného usnesení nemohl obstát, neboť insolvenční soud by byl nucen ustanovit insolvenčním správcem stěžovatelky osobu jí navrženou. Zákonné předpoklady pro ustanovení Ing. Jiřího Hanáka jejím insolvenčním správcem by tedy nebyly splněny.

VII. Závěr

37. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl, neboť shledal, že postupem Krajského soudu v Brně v insolvenčním řízení vedeném pod sp. zn. KSBR 37 INS 882/2016 při posuzování návrhu stěžovatelky ze dne 15. 1. 2016 na povolení tzv. předpřipravené reorganizace ve smyslu § 148 odst. 2 insolvenčního zákona a s ním přímo souvisejícím výrokem II. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 9. 2. 2016, č. j. KSBR 37 INS 882/2016-A-128, je porušováno právo stěžovatelky na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny. Ústavní soud proto podle § 82 odst. 3 písm. b) zákona o Ústavním soudu insolvenčnímu soudu zakázal pokračovat v porušování práv a svobod stěžovatelky spočívajícímu ve striktně formalistickém posouzení jejího návrhu ze dne 15. 1. 2016 na povolení tzv. předpřipravené reorganizace a podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu přistoupil ke zrušení výroku II. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 9. 2. 2016, č. j. KSBR 37 INS 882/2016-A-128.

38. Na insolvenčním soudu proto v dalším řízení bude, aby se návrhem stěžovatelky ze dne 15. 1. 2016 na povolení tzv. předpřipravené reorganizace ve smyslu § 148 odst. 2 insolvenčního zákona znovu bezodkladně zabýval a v závislosti na výsledku nového posouzení stěžovatelčina návrhu v řízení dále v souladu se zákonem postupoval.

39. O návrhu stěžovatelky na přednostní projednání věci dle § 39 zákona o Ústavním soudu již Ústavní soud samostatně nerozhodoval, neboť tento návrh se v důsledku vydání tohoto rozhodnutí stal obsolentním.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 5. dubna 2016

Jiří Zemánek
předseda II. senátu Ústavního soudu